

Når Værktøjskassen kommer ned i ens egen rygsæk

15 kommuner har de sidste to år fået støtte til at implementere konceptet Værktøjskassen fra Nationalt Videnscenter for Demens. Erfaringerne er nu samlet i et idékatalog, der beskriver, hvad man skal være opmærksom på, hvis man vil bruge Værktøjskassen i sin kommune.

I 2019 lancerede Nationalt Videnscenter for Demens *Værktøjskassen – støtte til et liv med demens*, der er et koncept, som skal fremme og understøtte den tidlige indsats for mennesker med demens og pårørende. Efter lanceringen blev projektet, der var en del af National Demenshandlingsplan 2025, forlænget med midler til et nyt projekt.

"I 2019 fik vi en ekstra bevilling fra satspuljemidlerne til forlængelse af Demenshandlingsplan 2025, så vi kunne sikre større udbredelse og implementering af Værktøjskassen," fortæller projektleder Jette Kallehauge, der netop har afsluttet arbejdet med det idékatalog, som samler og beskriver erfaringerne med implementeringen af konceptet i 15 kommuner landet over.

"Det har været meget spændende at få mulighed for at undersøge, hvad man skal være opmærksom på, når man skal implementere Værktøjskassen i sin kommune," forklarer Jette Kallehauge.

Med implementeringsprojektet har projektleder Jette Kallehauge og kollegaer fra Nationalt Videnscenter for Demens haft fokus på, hvordan uddannelse og indføring i brugen af konceptet gør, at man bliver i stand til at udnytte Værktøjskassens potentiale fuldt ud.

"Det kræver faktisk særlig viden og kompetencer at undervise og lede grupper for mennesker med demens og deres pårørende. Begge parter er ofte i krise, ramt af sorg og føler sig fortabte. Derudover har mennesker med demens jo kognitive vanskeligheder, som man også skal være i stand til at tage højde for. Du skal fx have kendskab til, hvilke pædagogiske metoder, der er mest anvendelige i undervisningssituationen, og hvordan du kan facilitere samtalegrupper," forklarer Jette Kallehaug.

Implementering på to niveauer

At følge de 15 kommuner så tæt har givet videnscentret indsigt i, hvad der sker, når man skal omsætte teori til praksis – får man faktisk implementeret Værktøjskassen i den praksis, man har i forhold til undervisning og støttetilbud til mennesker med demens og deres pårørende?

"At implementere Værktøjskassen er en proces, hvor man både skal tage stilling til de tilbud, man allerede har i sin kommune, og til hvordan man får igangsat nye indsatser. Kvalitetssikring af eksisterende tilbud og udvikling af nye tilbud skal med andre ord gå hånd i hånd," forklarer Jette Kallehaug.

"Der er to niveauer i implementeringen. Man er nødt til at finde ud af, hvordan man vil bruge Værktøjskassen på et strategisk niveau. Hvordan passer Værktøjskassen fx ind i kommunens demensstrategi? Og man skal på et fagligt niveau beslutte, hvordan man i praksis afholder Værktøjskasse-aktiviteter," siger Jette Kallehaug.

En strategisk og faglig satsning

Som leder i kommunen skal man overveje, hvordan man får konceptet til at passe ind i den eksisterende organisering. Er der fx personaleressourcer og driftsmidler nok til, at man kan tilbyde Værktøjskasse-aktiviteterne til borgere med demens i den tidlige fase og til pårørende efterhånden, som sygdommen skrider frem? Kan man tilbyde hele paletten af aktiviteter eller kun nogle udvalgte?

For at svare på spørgsmålene er det afgørende at vide, hvor stor målgruppen og behovet er i kommunen. Ikke alle borgere med demens eller pårørende kan tage imod viden eller tilbud om at deltage i en gruppe, men behøver individuel rådgivning og vejledning.

"I mange kommuner er det en demenskoordinator, der afholder kurser, samtalegrupper m.m., og her er det vigtigt at sikre, at de har de nødvendige kompetencer og en realistisk tidsmæssig ramme," pointerer Jette Kallehaug.

"Når først man dykker ned i Værktøjskassen, opdager man alle de forskellige måder, der er at bruge den på. Det er bygget op, så man tager materialerne i hånden, kigger på dem og siger, ok i denne her samtalegruppe, der gør vi sådan. Eller her hos os har vi ikke ressourcer til både at afholde foredrag og kurser."

Afprøvning er vigtigt

Fagpersonerne i de 15 kommuner fortæller, at det har været helt afgørende, at de ud over teoretisk viden og undervisning i brugen af Værktøjskassen også har fået mulighed for at afprøve flere Værktøjskasse-aktiviteter med borgere med demens og pårørende. Det har gjort, at de har bevæget sig fra at føle sig usikre til at blive mere kompetente. En fagperson udtrykker det således:

"Det er, når man har gennemført en afprøvning af et kursus eller en samtalegruppe to til tre gange, at man får Værktøjskassen ned i sin egen rygsæk."

Og det er Jette Kallehauges erfaring, at fagpersonerne i de 15 kommuner i højere grad reflekterer og er blevet mere bevidste om, hvorfor de gør, som de gør, og hvordan Værktøjskassen kan bidrage i forhold til den praksis, man har i kommunen.

Som led i projektet har Jette Kallehauge og kollegaer i Nationalt Videnscenter for Demens også undersøgt, hvordan mennesker med demens og deres pårørende har oplevet Værktøjskasse-aktiviteterne.

"Vi har gennemført en spørgeskemaundersøgelse blandt de deltagere, der indgik i afprøvningen af Værktøjskassen, og den viser meget positive resultater. Langt de fleste personer med demens og deres pårørende har fået et godt udbytte af Værktøjskasse-aktiviteterne. De fortæller bl.a., at det at deltage har fået dem til at se mere lyst på tilværelsen, og at de gerne vil anbefale andre at tage del i denne type kurser og grupper og at læse informationsmaterialerne," fortæller Jette Kallehauge.

"Deltagerne giver udtryk for et behov for en fast struktur og en klar ramme for det, der skal foregå. Der skal være tydelig styring, så det skal man som fagperson være i stand til at kunne, for at deltagerne føler sig trygge og oplever, at det giver mening at være med," siger Jette Kallehauge.

Fra vision til drift

"Der er et politisk ønske om, at vi skal have fælles kvalitet og fælles standard på det her område i Danmark, og det er jo en fornem tanke og en god vision. Men det er også en vision, der skal møde den faktiske virkelighed og praksis, der er i vores kommuner. Der skal være åbenhed for, at det her er vores fælles fundament, men selvfølgelig vil der ske en tilpasning – både hvad angår ressourcer lokalt og i forhold til de behov, mennesker med demens og deres pårørende har," siger Jette Kallehauge.

"Men de 15 kommuner har vist os, at det inden for de eksisterende rammer har været muligt både at udvikle kvaliteten af eksisterende undervisning og at igangsætte nye Værktøjskasse-aktiviteter, som kan fortsætte – også når projektet slutter. Så alt i alt står Værktøjskassen et stærkere sted i dag," slutter Jette Kallehauge, der håber, at mange kommuner vil kigge i idékataloget og lade sig inspirere til at komme i gang med at bruge Værktøjskassen.

[Se Idékataloget til Værktøjskassen her \(pdf\)](#)

Denne artikel er også bragt i [videnscentrets årsmagasin 2023](#).

Senest opdateret: 04. september 2020